

En dag i Haga
Resultat från en stadssittning

Merja Liimatainen

CFK-RAPPORT

2016:4

Centrum för konsumtionsvetenskap
Handelshögskolan vid Göteborgs universitet
Box 606
405 30 Göteborg
e-post: cfk@cfk.gu.se
www.cfk.gu.se
ISSN 1653-7491

Working Paper

En dag i Haga Resultat från en stadssittning

Merja Liimatainen

Förord

Detta ”working paper” är en sammanställning av resultat; enkätintervjusvar och fotografier, som samlades in under en ”stadssittning” i Haga lördagen den 5:e december 2015. Medverkande under dagen var Karl Arvidsson, Daniel Gillberg, Marie Nyberg och Ida Backström från Göteborgs stadsmuseum. Anna Bohlin och Staffan Appelgren projektledare för Re:heritage, Ingrid Martins Holmberg och Helene Brembeck medarbetare i Re:heritage och Merja Liimatainen, forskningsassistent samt författare av detta ”working paper”. Vi hade även med oss fotografen Emelie Asplund som hjälpte oss att dokumentera livet på gatan. Vi fick en källarlokal till vårt förfogande och utanför hade Göteborgs stadsmuseum ställt fram en vagn med lussebullar och en liten utställning med fakta om Hagas historia utifrån frågeställningen ”Fika och shopping sedan 1648?” producerad av Daniel Gillberg på Göteborgs stadsmuseum. Syftet med stadssittningen var tvådelat. Dels ville vi fånga in folket, Hagas värden och betydelser för dem som vistas i och besöker området. Dels genomförde Karl Arvidsson från Göteborgs stadsmuseum en visning i området och i lägenhetsmuseet ”Hem i Haga” för att berätta om Hagas historia.

På plats

”En bulle för dina tankar!”: Medarbetare i rosa västar redo med diktafoner och enkätintervjufrågelistor vid ingången till källarlokalen i hörnet av Haga Nygata och Västra Skansgatan i Haga. Vädret bjöd på regn och blåst som avtog något mot lördagseftermiddagen. Foto: Merja Liimatainen.

Under dagen berättade Karl från Göteborgs stadsmuseum om gatans historia. Visningen av Haga och lägenhetsmuseet ”Hem i Haga” var populärt och lockade till sig många historientresserade besökare. Foto: Emelie Asplund.

”Mysiga Haga – cosy shopping & fika since 1648: Stroso och mys bland marknadsstånden och julklappsshoppa i de många välfyllda butikerna. Här är det lätt att hitta julklappar till alla. Det finns också gott om mysiga kaféer och restauranger. Julgranar finns till försäljning på Haga kyrkoplan start den 1e dec” (Poster av Haga företagarförening). En av våra frågeställningar var om Haga upplevdes som mysigt av besökarna och i så fall varför.

Foto: Merja Liimatainen.

Enkätfrågelistan

1. Kön, ålder och sysselsättning?
2. Var bor du (stadsdel, stad, land)?
3. Varför är du här idag? Är du ofta här?
4. Betyder miljön och bebyggelsen på den här platsen något särskilt för dig?
5. Har du handlat något i Haga idag? Vad, var och varför?
6. Känner du dig hemma i Haga? Vad är det som gör att du känner dig hemma/att du inte känner dig hemma här?
7. Tre ord som karaktäriserar området?
8. Om ”mysigt” nämns av informant: konkretisering av mysigt?
9. Vad känner du till om Hagas historia?

- Sammanlagt samlade vi in 83 enkätintervjusvar med 118 individer.

Kön, ålder och sysselsättning

Kön

1. Kvinnor	73
2. Män	36
3. Barn	7

<i>Ålder</i>		<i>Män</i>	<i>Kvinnor</i>
1. 50-59	23	6	17
2. 20-29	19	5	14
3. 30-39	11	4	7
4. 60-69	11	4	7
5. 70-79	11	4	6
6. 40-49	10	4	6
7. 10-19	6	5	1
8. 01-09	2	1	1
9. Pensionär	11	2	7
10. ?	10	2	8

Sysselsättning

Majoriteten var medelklass med yrken inom kommun/landsting/stat. Lärare, läkare, sjukvårdspersonal, bibliotekarie, socialt arbete, psykologer, tekniker, kulturarbetare och ingenjörer.

1. Pensionärer	23
2. Studenter/doktorander	19
3. Lärare	8
4. Ingenjörer	6

Bostadsort

Göteborg 80

Stadsdelsnämndsområde:

1. Majorna-Linné	41 (Haga 18)
2. Centrum	15
3. Östra Göteborg	6
4. Askim-Frölunda-Högsbo	6
5. Örgryte-Härlanda	4
6. Lundby	3
7. Västra Göteborg	2
8. Angered, Brännö, Torslanda	1

Annan ort 24

Mölndal, Partille, Falkenberg, Lund, Tidaholm, Linköping, Dalskog, Stockholm, Jönköping, Varberg, Sundsvall, Kode, Ullared, Tjörn.

<i>Annat land</i>	9
1. Norge	5
2. England	2
3. Singapore	2

De flesta som vi pratade med under dagen bodde i Göteborg och många bodde eller hade bott i Haga tidigare. Många var där i par, tillsammans med sina barn eller med vänner. Flera som bodde utanför Göteborg var på besök hos släktingar. Några var turister på en årlig ”julrunda” där Hagas julmarknad var ett stopp av flera. Annars var antalet turister få jämfört med bosatta i närområdet och i Göteborg. Detta skulle kunna förklaras med att de flesta intervjuerna genomfördes i källarlokalen där besökarna tog kontakt med oss efter mötet med ”en bulle för dina tankar” utanför. De flesta som intervjuades utomhus var turister.

Varför är du här idag?

1. Julmarknad/shopping	59
2. Promenad/strosa/passera	33
3. Bor i Haga	18
4. Fika	11
5. Visning av ”Hem i Haga”	6
6. Sälja på julmarknaden	5
7. Nostalgi	1

Dagen för vår stadssittning inföll på årets tredje julmarknad och de flesta hade sökt sig till Haga för att handla julklappar, fika eller insupa julstämning. Det var inte många som hade sökt sig till Haga för att besöka second hand- eller antikvitetsbutikerna. För flera var Haga Nygata annars en genomfartsgata som man valde, istället för Nya Allén vid spårvagnarna, på väg någonstans, till jobb, skola eller för att strosa runt i staden.

Julmarknad, fika och bullar i Haga. Foto: Emelie Asplund.

Kvinnan till höger var en av de få som specifikt besökte en retrobutik denna dag. Hon är pensionär och bor i Utby men är född och uppvuxen i Falköping. Hon flyttade till Göteborg som 17-åring för att studera. Hon ska hämta sin pälsmockajacka och mössa som hon lämnat in i en butik i Haga. Kvinnan till vänster arbetar i butiken. Hon bär kappan och den matchande pälsmössan. ”Jag gick bara in där och frågade om de visste någon som tog emot begagnat och sålde. Och då tittade hon (butiksbiträdet) ”Åh den vill jag ha!”. Tyvärr var kappan för liten för henne och hon kunde inte hitta någon annan som var intresserad av att köpa den. Jackan är en gåva damen fick av sin man i slutet av 1970-talet. Den har rödräv uppe i kragen och nere i kanten och är designad och uppsydd efter henne. Jackan är bara använd vid ett

tillfälle och sedan dess har den hängt i garderoben. Nu får den följa med hem igen. Hennes barnbarn är inte intresserade men har föreslagit att hon skulle kunna hänga den på väggen. Kvinnan har varit mycket i Haga sedan flytten till Göteborg på 50-talet; ”Jag älskar att gå här. När jag flyttade ner gick man mycket här omkring och lärde känna stan”. Haga har förändrats sedan dess; ”Det har blivit lite mer uppsnyggt, mindre gamla rivna hus som är parkeringsplats och nya hus i smakfull stil smälter in i allting”. Hon berättar att hon har överfört sitt intresse för Haga till barnbarnen; ”Jag har tagit med barnbarnen hit sedan de var små, gått runt och visat dem husen och vad som finns”. Foto: Emelie Asplund.

Röster om Haga

Småstad, lite utrotningshotat (tyvärr), en värdefull del av stan som jag tror att man (stadsplanerarna) har missat. Det finns ju två fik som utmärker sig, Kringlan och Le Petit. De samarbetar på något sätt. Det är ju rätt speciella fik. De andra bleknar ju. Hade de bara tagit upp kampen, så hade Haga Nygata blomstrat mer.

- Man, ca 40, jobbar som projektledare i Västra Götalandsregionen. Bor i Haga

Det attraktiva med Haga idag är att det är sån blandning på folk, här finns många barn. Bondens Marknad, julmarknaderna. Och i och med att universitetet ligger så nära så bidrar det också till liv och rörelse. Här är aldrig dött efter kl. 18 som det är i många andra affärsområden. Jag tycker det är så roligt att Haga finns kvar. Man tittar in och där öppnar sig en gård och där har de grillar och blommor och kräftskivor. Det är en levande stadsdel.

- Man, 78 år, frun äger en butik i Haga sedan 1983. Hans far är född i Haga. Bor i Linné.

Här är jättetrevligt. Det är som en liten stad. När jag kommer från jobbet och går in här då känner jag att jag är hemma. För hela Haga är som ett stort hem. Så jag känner många människor här och bebyggelsestypen, det är väl det som skapar hemkänsla. Dels att det är slutna gårdar och att det är väldigt varierat, det är nästan inte två hus som är likadana. Och där jag bor umgås grannarna i trappuppgången.

- Kvinna, 63, lärare på YH-utbildningar i ekonomi, statskunskap, historia. Bor i Haga sedan 12 år och har minnen från Haga sedan barndomen.

Småskaligt, tryggt, mysigt. Man slipper kedjorna. Alltså inget Lindex så långt ögat kan nå. Det blir närmre mellan folk, det är lättare att prata med folk för att man är närmre än du är när det är anonymt och stort.

- Kvinna, 62 år, marknadschef. Bor i Vasastan.

Jag går här ofta för att jag tycker att det är mysigt. Jag gillar gamla byggnaderna och stilen som är väldigt göteborgskt men även då jag inte är härifrån har jag en del historia här. Min mormor gick i skolan här tvärs över gatan, läroverket där borta. Jag har kommit hit under hela min uppväxt: gått på julmarknad, fikar, så det är en bra plats att gå till, gå igenom. Jag gillar det.

- Kvinna, 23 år, Amnesty International. Bor i Kortedala.

Jag ser detta område som en del av mitt göteborgska hem, på så sätt att det är en plats som jag kontinuerligt går till, som får mig att känna mig bekväm med att bo i Göteborg. Detta är höjdpunkten men inget som vi gör varje dag, men definitivt en plats som gör det trevligt att bo här

- Man, 38 år, mellan jobb och hemmaman för tillfället. Bor i Kortedala sedan 3 år, inflyttad från New York.

Tänker att alla skulle säga mysigt men jag vet inte om jag tycker det. Kommersialiserat, just att det är en annan själ. Men jag är så glad att det finns, att det är bevarat. Men det är ändå inte så exploaterat som det skulle kunna vara. Trevligt ställe att vara på. Att folk bor här dämpar det puttenuttiga. En skön plats att vara på, att strosa igenom men inte "åh Haga vad mysigt".

- Kvinna, 30 år, konsult i processdesign. Bor i Guldheden men är uppvuxen i Haga.

En sak som är viktig om man får påverka: Jag tycker att det skall finnas ett skönhetsråd i Haga. Man ska inte få, när det gäller kaféer och affärer, de skall inte få se ut hur som helst. Det är hemskt egentligen för det är

den fria företagsamheten men man ska inte sätta upp McDonalds, man ska inte sätta upp neokaféer. Man ska inte få sätta upp sånt som förstör karaktären. Det som man gjort, som arkitekterna gjort med torgen i vissa städer.

- Kvinna, 50-årsåldern. Bor i Haga.

Jag minns när jag var liten och bodde i Dicksonsstiftelse-huset här men i det huset som mina föräldrar bor i nu, där i det vita huset på gården, där var det utedass när jag var liten. Så det har hänt väldigt mycket under min uppväxttid och jag kommer ihåg när de sprängde hus och sånt här och liksom städade upp lite grann kan man säga och alla dom här nya små krimskrams- butikerna som säljer olivolja och nya saker som kommit och det har blivit mer och mer.

- Man, 32 år, jurist. Bor på Fjärde Långgatan men uppvuxen i Haga.

Det är väldigt mysigt och gamla hus, känns inte som en storstad med jättemycket trafik för det är inte så många bilar som åker här.

- Pojke, 11 år. Bor i Haga.

Har ju bott i Göteborg hela mitt liv. Jag och min man, nu har han ju gått bort, men vi har alltid sagt att vi älskar att fika här en lördag, att vi skulle gå på en visning (Hem i Haga), men det har aldrig blivit av, men nu så har jag varit på visningen. Det var jätteroligt.

- Kvinna, 65 år, pensionär. Bor i Angered.

Det är vackert och jag tycker om det, det är fint (12-åringen). Det är mysigt (mamman) om man väljer så går man igenom Haga för att det är liksom inte bara en promenad utan man går genom Haga för att uppleva Haga.

- Kvinna, 42 år, lärare, tillsammans med två flickor 8 och 12 år. Bor i Linnéstaden.

Det är väl kommersen som gör det antar jag. Det känns hemtrevligt. Att det rör sig mycket folk, att det är ett bra stråk. Jag gillar att det är små butiker och att det är specialbutiker hela vägen. Det tycker jag är trevligt. Och så är det ju ett stråk som förbinder Vasastan med Linné.

- Kvinna, 45 år, bussförare. Bor i Masthugget.

Vi hade läst att det här området är från 1700-talet och att det är välbevarat. Det har mycket karaktär och charm. Väldigt cool och skiljer sig från där vi bor.

- Två kvinnor, 32 och 33 år, turister. Födda i Kanada men bosatta i London.

Det påminner mig lite om mitt hemland (Cypern) för det har lite ”gamla stan” karaktär som många europeiska städer har. Påminner mig om ”gamla stan” i mitt hemland.

- Kvinna, 25 år, student. Bor i Frölunda sedan 6 månader.

”Göteborgs gamla stan” – miljöns och bebyggelsens betydelser

- Bra och viktigt att det gamla bevaras
- Mysigt
- Hemtrevligt – gemenskap/grannskap
- Småskaligt – låga hus, små butiker och kaféer. Inga stora kedjor.
- Bilfritt och lugnt - småstadskänsla
- Vackert, genuint, pittoreskt och gemytligt
- Turistiskt, centralt, gentrifierat

Nästan alla tyckte att det var viktigt att bevara Hagas gamla byggnader, flera (12) beskrev Haga som historiskt och Göteborgs ”gamla stan”. Hela 44 personer valde ”mysigt” som ett av tre ord som karaktäriserar Haga. 16 personer lyfte fram Haga som hemtrevligt, 13 tyckte att Haga är vackert och över en handfull personer valde att beskriva Haga som turistiskt som idag blivit dyrt och gentrifierat.

Vad gör Haga mysigt?

- Gamla låga hus (40)
- Småskaliga hus, butiker och kaféer (35)
- Bilfritt och lugnt (23)
- Gatsten – kullerstengatorna (14)
- Historia (12)
- Människor och liv (10)

Vad gör Haga hemtrevligt?

- Gemenskap och grannskap (16)
- Varmt och tryggt (6)
- Personligt och intimt (6)

Hur är Haga turistiskt?

- ”De som shoppar här är inte hagabor”.
- ”En kuliss”.
- ”Som ett vykort”.
- ”Krimskrams”, ”tingeltangel” och ”puttenuttigt”.

Vad känner du till om Hagas historia?

- Arbetarstadsdel (25)
- Protester, ockupationer och rivningar (22)
- Inte så mycket (16)
- Fattigt (10)
- Egna minnen (8)
- TV-serien och julkalendern ”Albert & Herbert” (8)
- Slitet, förfallet och nergånget (8)
- Dass på gården (6)
- Livligare förr – fler antikvitetsaffärer och verksamheter, verkstäder och produktion (5)
- Göteborgs första förort/förstad (4)
- Nödbostäder (2)
- Cykelaffären (2)
- Alkoholister och missbruk (2)

De flesta av våra tillfrågade informanter kunde berätta något om Hagas historia. Flera berättade om sina egna minnen, om livet i Haga förr, hur det var fattigare, mer förfallet med dass på gårdarna samtidigt som det var mer liv och rörelse, fler verksamheter och småbutiker än idag. Flera hade bott i området tidigare men flyttat till annan ort eller stadsdel i Göteborg. Några beskrev Haga som en kuliss, med Haga Nygata som levande turistgata och de en gång livfulla sidogatorna som ödsliga och tomma. Några hade valt att flytta för att det blivit tråkigare i området. De flesta, 25 personer, svarade att Haga varit en arbetarstadsdel förr och 22 personer berättade om protester, ockupationer och rivningar. Flera personer förknippade Haga men Tv-serien och julkalendern ”Albert och Herbert” som producerades i slutet av 1970-talet och i början av 80-talet. Serien handlade om en skrothandlare, en far och son som var bosatta i en gammal träkåk på Skolgatan i Haga. Nästan samtliga tillfrågade tyckte att Hagas historia var betydelsefull och bidrog tillsammans med det småskaliga och de gamla husen till att göra Haga mysigt. Många tyckte att det var viktigt och bra att man tog hand om husen, renoverade och bevarade Haga för idag och för framtiden.